Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2568

Vragen van het lid **Klein** (Klein) aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *een mogelijk referendum aangaande «TTIP», zoals daartoe wordt opgeroepen en zoals daarover wordt geïnformeerd op de website https://ttip-referendum.nl* (ingezonden 19 april 2016).

Antwoord van Minister **Ploumen** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) (ontvangen 20 mei 2016)

Vraag 1
Heeft u kennisgenomen van het initiatief om een handtekeningenactie te houden ten behoeve van een referendum over de handelsverdragen van de EU met de VS (TIPP) en met Canada (CETA)? Kent u de websites www.ttip-referendum.nl en de informatie zoals deze op het tabblad «achtergrond» op deze website te vinden is?[1]

Antwoord 1
Ja.

Vraag 2 en 3
Bent u het eens met de stelling, zoals deze op deze website te vinden is, dat de onderhandelingen «geheim» zijn? Zo nee, kunt u aangeven onder welke omstandigheden deze onderhandelingsronden plaatsvinden?
Acht u het logisch dat onderhandelingen achter gesloten deuren plaatsvinden om een goed onderhandelingsresultaat te (kunnen) verkrijgen?

Antwoord 2 en 3
Zoals het kabinet op meerdere momenten heeft toegelicht, is transparantie in de onderhandelingen over het EU-VS handelsakkoord (TTIP) van groot belang. De Europese Commissie publiceert al veel informatie. Zo worden alle EU-tekstvoorstellen online gepubliceerd, nadat een eerste versie met de VS is gedeeld. Ook is er voor elk hoofdstuk een toelichting van de inhoud en inzet van de EU en zijn er verschillende factsheets met verdere verdieping. De Europese volksvertegenwoordigers noemen de TTIP-onderhandelingen de meest transparante onderhandelingen ooit (referentienummer: 20150224BKG25024). Wel dient te worden bedacht dat iedere vorm van

[1] https://ttip-referendum.nl/

ah-tk-20152016-2568
ISSN 0921 - 7398
's-Gravenhage 2016

onderhandeling, of dit nu handelsakkoorden betreft of cao-onderhandelingen, gepaard gaat met enige mate van vertrouwelijkheid gedurende het proces. TTIP is daarin niet anders.
Sinds 1 februari heeft Nederland een leesruimte bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken waarin leden van het nationale parlement de vertrouwelijke onderhandelingsdocumenten kunnen inzien van de onderhandelingen over TTIP. Het gaat hierbij om de geconsolideerde onderhandelingsteksten van hoofdstukken, waarvoor zowel de EU als de VS een tekstvoorstel hebben ingediend.

Vraag 4 en 5
Bent u het eens met de stelling, zoals deze op deze website te vinden is, dat er aangaande de totstandkoming van deze verdragen geen democratische controle plaatsvindt?
Klopt de bewering, zoals deze op deze website te vinden is, dat zelfs de door ons gekozen volksvertegenwoordigers in Den Haag en Brussel maar beperkt toegang krijgen tot de onderhandelingen?

Antwoord 4 en 5
Het parlement wordt betrokken bij iedere discussie in de Raad over TTIP via geannoteerde agenda's en verslagen van de Raad Buitenlandse Zaken Handel. De Tweede Kamer heeft in de afgelopen drie jaar meer dan 25 debatten met het kabinet gevoerd, waarbij TTIP aan de orde is gesteld. Ook het Europees parlement wordt gedurende het gehele onderhandelingsproces betrokken. Zo wordt het Europees parlement voor en na elke onderhandelingsronde geïnformeerd over de voortgang. Daarnaast hebben Nederlandse en Europese parlementariërs toegang tot alle EU-onderhandelingsdocumenten, waarvan de meeste inmiddels ook voor het publiek openbaar zijn, en tot alle geconsolideerde onderhandelingsteksten in de leesruimtes.
Indien de onderhandelingen succesvol kunnen worden afgerond, volgt de goedkeuringsprocedure. De bevoegdheidsverdeling en de goedkeuringsprocedure volgen uit het Verdrag van Lissabon, waarover het Nederlandse parlement in 2008 besloot. Voorlopige toepassing is gebruikelijk bij handelsverdragen. Het dient ter overbrugging van het ratificatieproces dat soms meerdere jaren in beslag neemt. Alleen de onderdelen van het verdrag waarvan tussen de Commissie, de Raad en lidstaten wordt vastgesteld dat die onder de bevoegdheid van de EU vallen, komen in aanmerking voor voorlopige toepassing. Voor een volledige beschrijving van de goedkeuringsprocedure verwijst het kabinet naar de Kamerbrief van 15 januari 2016 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 1572). Daarnaast heeft uw Kamer op 28 april jl. een motie aangenomen waarin de regering wordt verzocht een parlementair voorbehoud te maken indien de Europese Commissie met een voorstel komt voor de voorlopige toepassing van CETA en dat voorstel eerst voor te leggen aan de Kamer alvorens hierover een standpunt in te nemen (Kamerstuk 21 501-02, nr. 1615).

Vraag 6
Klopt de bewering, zoals deze op de betreffende website te vinden is, dat het Europees parlement en de Tweede Kamer vervolgens alleen «ja» of «nee» mogen zeggen tegen het eindresultaat en dat het voorstel niet mag worden aangepast?

Antwoord 6
Tijdens de onderhandelingen kunnen het Europees parlement en de Tweede Kamer invloed uitoefenen op de onderhandelingen. Zo heeft het Europees parlement bijvoorbeeld op 8 juli 2015 een resolutie aangenomen met daarin voorwaarden voor een uiteindelijk akkoord. Tijdens de verschillende debatten heeft de Tweede Kamer ook moties aangenomen met belangrijke voorwaarden, zoals de bescherming van privacy en het behoud van EU-standaarden. Het Europees parlement en het Nederlandse parlement kunnen het verdrag niet aanpassen, maar wel goed- of afkeuren.

Vraag 7, 8 en 9
Deelt u de bewering op de betreffende website dat TTIP wetgeving tussen de EU en de VS op grote schaal gelijk wil trekken, waardoor de ruimte voor ons als Nederland om zelf democratische besluiten te nemen ernstig beperkt wordt?
Wordt door TTIP niet alleen huidige maar ook toekomstige wet- en regelgeving tussen de EU en de VS zoveel mogelijk gelijk getrokken? Zo ja, zullen hiervoor uws inziens nieuwe, ongekozen, bureaucratische overlegorganen in het leven worden geroepen?
Is het vervolgens de bedoeling, zoals op de betreffende website te lezen valt, dat nieuwe wetgeving door een «regulatory cooperation» achter gesloten deuren en in consultatie met het bedrijfsleven zal worden opgesteld? Zo nee, kunt u dan aangeven wat een «regulatory cooperation» dan zal doen volgens u?

Antwoord 7, 8 en 9
Samenwerking op gebied van regelgeving (*regulatory cooperation*) is één van de beoogde onderdelen van TTIP. Deze samenwerking kan veel voordelen opleveren door het tijdig voorkomen van onnodige handelsbelemmeringen. Dit kan onder meer gaan om transparantie, delen van onderzoek, erkennen van inspecties en meer overleg tussen regelgevende instanties. Dat betekent niet dat de EU en de VS elkaars standaarden moeten overnemen. Alleen op terreinen waar de EU en de VS meerwaarde zien in samenwerking worden er afspraken gemaakt, die vervolgens via de gebruikelijke democratische besluitvormingsprocedures in de EU en de VS in de praktijk gebracht moeten worden. Dit is een manier om onze regulerende instanties te helpen om effectiever en efficiënter het publieke belang te beschermen. Meer informatie hierover is te vinden op de website van de Europese Commissie en in een apart boekje dat per hoofdstuk de doelstellingen toelicht.[2, 3]
Uiteraard zijn aan deze samenwerking randvoorwaarden gesteld, zoals onder meer beschreven in de Kamerbrief met het verslag van de Raad Buitenlandse Zaken Handel op 7 mei 2015 (Kamerstuk 21 501-02-1499). Zo mag een instantie die de samenwerking faciliteert enkel een adviesrecht hebben, mogen Europese en nationale democratische procedures niet doorkruist worden en moeten alle belanghebbenden gelijkwaardig een inbreng kunnen hebben. De Europese Commissie erkent deze voorwaarden en gaf aan op precies dezelfde lijn te zitten. De beleidsruimte om mens, dier, plant en milieu te beschermen blijft dus onaangetast door TTIP.

Vraag 10 en 11
Kunt u aangeven waar de bewering, zoal deze op de betreffende website te vinden is, volgens u op is gebaseerd, dat TTIP buitenlandse bedrijven in staat stelt om via geheime arbitragehoven enorme schadevergoedingen te eisen van de Nederlandse overheid, wanneer die democratisch tot stand gekomen beleid wil doorvoeren, dat mogelijk een negatief effect zal hebben op de winsten en investeringen van de bedrijven in kwestie?
Moet hierbij volgens u gedacht worden aan boetes als gevolg van verscherpte consumentenbescherming, milieuwetgeving of verbeterde arbeidsvoorwaarden? Mochten deze boetes oplopen tot miljarden euro's, zullen volgens u de belastingbetalers daar dan voor opdraaien? Hoe denkt u dit gevolg te voorkomen?

Antwoord 10 en 11
In investeringsverdragen of een investeringshoofdstuk in handelsverdragen worden basisregels voor de behandeling van buitenlandse investeerders en hun investeringen opgenomen, zoals wij die ook onder het nationale recht kennen. Deze basisregels zien toe op een eerlijke en billijke behandeling van buitenlandse investeerders, non-discriminatoire behandeling, het onbeperkt overmaken van kapitaal en het stellen van voorwaarden op basis waarvan onteigend mag worden. Mogelijke betaling van compensatie zal alleen van

2 http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1230
3 https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ttip-handelsovereenkomst-tussen-europese-unie-en-de-verenigde-staten/documenten/rapporten/2016/03/08/de-inhoud-van-het-ttip-een-overzicht-en-een-toelichting-per-hoofdstuk

toepassing zijn indien er sprake is van schending van die standaarden en de staat derhalve onjuist heeft gehandeld. Zoals aangegeven in de Kamervraagbeantwoording van 4 maart 2016 (Kamerstuk ah-tk-20152016–1760) wordt in het EU-voorstel voor TTIP expliciet opgenomen dat de beleidsruimte van staten ter behartiging van publieke belangen gewaarborgd is.

Vraag 12
Klopt het dat het CETA-verdrag al klaar en openbaar is? Zo ja, wanneer treedt dit verdrag in werking?

Antwoord 12
In 2014 hebben de EU en Canada overeenstemming bereikt over een onderhandelingstekst. Deze is hierna direct openbaar gemaakt. Na de juridische revisie, afgerond in 2016, is ook de gereviseerde tekst direct openbaar gemaakt. Het verdrag treedt pas in werking als alle stappen in het totstandkomingsproces zijn doorlopen. Dat betekent dat in de Raad in ieder geval overeenstemming bereikt moet worden over ondertekening en sluiting van het akkoord. Als het CETA- akkoord conform de inzet van het kabinet een gemengd akkoord wordt, zullen ook nationale parlementen hun nationale ratificatieprocedures moeten doorlopen.

Vraag 13
Kunnen de verdragen TIPP en CETA onderwerp van een Nederlands referendum zijn? Zo ja, welke argumenten kunt u hiervoor aandragen en op welk termijn zou een dergelijke referendum mogelijk zijn? Zo nee, hoe beoordeelt u de oproep op de website om voor een referendum met betrekking tot TTIP en CETA te tekenen?

Antwoord 13
Indien CETA en TTIP in lijn met de inzet van het kabinet als gemengde akkoorden worden behandeld, worden deze akkoorden onder de Wet Raadgevend Referendum referendabel. Over de termijn waarop een referendum kan worden aangevraagd, valt nu nog niks te zeggen. In het geval van CETA hangt dit af van het tempo waarin de nationale ratificatieprocedure wordt doorlopen. Met betrekking tot TTIP moeten eerst de onderhandelingen nog worden afgerond.
Het kabinet gaat niet over de vraag of er een referendum moet komen. Dit is aan de Nederlandse bevolking.